

világosan mutatja és elengedhetlenül követeli, vagy azt, mit még 1875 március 1-éről keltezett és a melyen tisztelt orsz. képviselőházhoz benyújtott — ezáltal is /- alatt tiszteletteljesen mellékelte — kérvényünkben tüzetes indoklással kértünk, hogy t. i. a szomszédos keleti tartományokból a kérdőző állatok behozatala teljesen tiltassék el; vagy, ha ezen kétségkívül zmélyreható intézkedés ezuttal és rövid idő alatt fogatosítható nem volna, legalább és sürgősen azon törvényhozási módosítást, hogy teljes határozár rendelkezések el nem csak akkor, mint az idézett § mondja, ha a vég az ország mosgyejétől 8 mérföldnél kisebb távolságra uralg, hanem egyáltalában még akkor is, ha a szomszédban a vésznek csak legkisebb nyoma van. E teljes határozár csak akkor lenne feloldandó, ha hitelesen bizonyították, hogy az illető szomszédos tartomány hat hónap óta vézmentes, minek canstatálására talán a consulatusa volnának igénybe vehetők.

A tiszteletteljesen alólított igazgató választmány sajnosan tapasztalja, hogy dacára a vész rögtöni felfedezésének az ellene elrendelt intézkedések eléggé érelyesnek nem látszanak, mert a vész napról-napra mindinkább terjed. Mély tisztelettel kérjük Nmlgodat, kegyeskedjék az illető közegekert a legnagyobb, a legkíméletlenebb érelyre utasítani, mert csakis alaposan képzett állatorvos és érelyes szigoru hatóság vehet a terjedő vésznek sikeresen gátat.

Visszatérve a vész behurcolására, abbéli méltó csodálkozásunknak kell kifejezést adni, hogy miként jöhetett az be a vesztelgett kiállott állatokkal, holott minden eddigi kutatás és tapasztalat szerint a keleti marhavész lappangási időszaka 9 nappal tovább nem tart? Miután a vész ennek dacára Törösváron át bejött (melleleg megjegyezve ez már a harmadik eset, mert 1863 és 1867-ben is Törösváron vesztelgett marháktól terjedt el a vész), taln nem lesz egészen indokolatlan, ha az ottani szakközeg képzettségében némileg kételkedni bátorodunk. Az erdélyi országgrész állatunk képviselt gazdáközönöge különben meg van győződve arról, hogy Nmlgod kegyes leend ezen behurcolás okát illetőleg a legszigorubb vizsgálatot elrendelni és annak kiderített eredményét a felháborodott közvélemény megnyugtatására teljartalmulag nyilvánosságra hozni!

Miután az 1874 i. k. XX. t. c. 37. § a vészbizottság szakértő tagjai között első sorba a tisztifőoszt helyezi, a nmlgu vallás- és köz. katasztügyi m. kir. miniszterium pedig az 1875-ben az orvososvédekek részére kibocsátott új szigorlati szabályrendeletben az állatjárványtan hallgatását kötelezővé nem tette; — mély tisztelettel kérjük Nmlgodat, méltóztatásuk ezen ellenmondás és anomalia megszüntetésére hatni, az állatjárványtanat a szigorlati tárgyak közé felvéteni; — sőt a törvényhatósági szolgálatba lépő orvosokat még arra is kötelezteni, hogy az emittett tárgyól külön vizsgát tegyenek.

Miután a vész kitérésorok kitént, hogy a többször idézett törvények és annak végrehajtását tárgyzó kimerítő szabályrendelet, még az illetékes közegeknek sem volt birtokában, felette óhajtatunk, sőt mellőzhetlen, hogy ez mielőbb közforgalomba bocsátassék és minden arra hivatott közegek díjlanul, a közönségnek pedig lehető jutányos áron rendelkezésre álljon.

Továbbá bátrak vagyunk az /- alatt tiszteletteljesen mellékelte és már érintett kérvényt, melyet a m. t. képviselőház annak idején a nmlgu földmívelési miniszteriumhoz tett át, Nmlgodnak méltányló figyelmébe különösen ajánlani és tehetjük azt annál is inkább, mert ezen sajtó utján is közvettett folyamodásunknak jogosultsága a bel- és külföld legtekintélyesebb szak-

testületi és szaklapjai által is egyhangulag elismertett. Végre miután a jelenleg dúló keleti marhavészről, bár megbízható, de csakis magánforrásból lehet tudomást szerezni, miután az ország hivatalos lapja ily esetekben alig megengedhető lakonimussal csak annyit szokott mondani, hogy a marhavész itt vagy ott „uralg” vagy „megszűnt”, — mély tisztelettel kérjük Nmlgodat, kegyeskedjék elrendelni, hogy a vész állományáról a „Budapesti Közlöny” 8—8 naponként hiteles hivatalos kimutatást közöljön, mely az összes létszámot, a beteg-gek, a valóban gyanusok, az előlítotték és a lebunkozottak számát felsorolja, valamint az elfojtási eljárás röviden vázolja, hogy ily kimutatás által a gazdáközönöség tájékozva, intve és esetleg megnyugtatra is legyen!

Ezekben hivatászort kötelességünk szerint igénytelen javaslatunkat és nézetünket röviden előadva, azoknak sürgős elintézését Nmlgod kegyességétől újból a kérjük és várjuk, egylettünk és magunkat pedig avábbra is magas kegyeibe ajánljuk.

Orosz, román és szláv lapokból.

A „Szt. Peterburgi Vjedomosti” a csehek mult s jelen politikáját cikke tárgyál vesszi és miután azok tíz évig tartott szennvedőleges politikáját a dualistiku Ausztria-Magyarországban” helyesli, tódvóli a legközelebről szánra kelt híreket, melyek arról tudósítanak, hogy valamint az ifju, ugy az ó-cseh part is komolyan szándékszik a politikai térre tetleg fellépni. „Nem lehet tagadni, — mond az orosz lap — hogy itt van már annak ideje, amidőn a politikai hallgatagságot abban kell hagyni. Az csakis arra volt ki-számítva, hogy jogelvt megvédje és hogy az uralkodó párta erkölcsi nyomást gyakoroljon, miszerint a dualistiku rendszer más rendszerre átváltotassék, de a hosszú tapasztalat arról tanuskodik, hogy ily magviseleők semmire sem vezet és hogy a bécsi „Schmoks” ok nem oly érekenyek, miszerint ily eljárás reájuk befolyással bírna. A csehek hiába várták a tengeren a kedvező szelet. „Erre elősorolja az orosz lap: meny-nyi adót kell fizetni a cseh nemzetnek, hány katonát kell adni stb. és párhuzamot vonva a csehek és a magyarok közt, eikkét így folytatja: Mily egészen más a helyzet a magyaroknál, mint a csehoknél. Azok tú-kéletesen függetlenek Bécsőtől, van saját törvényhozá-suk, miniszteriumok, hadseregök és politikájuk. Lár-mával és fenyegetődzések által ök valamint bel-ugy külpolitikának is urai lettek s ha megfontoljuk a dolg-ot, ök semmiben sem mulják felül a cseheket. A csehek morvakkal együtt véve egy öt milliónyi főből álló nemzetet képeznek, — a magyarok asdőkelyekkel együtt alig négy milliót számitanak; a csehek kétszer annyit adót fizetnek, mint a magyarok; a csehek épen akkor léptek a dynastiku unióba Ausztriával, amikor a magyarok is. A pragmatikai sankciói mindkettőre névze érvényes s ezen jogegyenlőség mi által lett meg-nyitva? A magyarok forradalmárok, a csehek loyali-sok. A magyarok nyertek függetlenséget és saját had-sereget, mert 1848/49-ben forradalmat csináltak és hogy 1866-ban majdnem ismét fellázadtak. Mily követke-ztetést csinálhat ebből a cseh politikus? Hogy a ma-gyarokat utánozni kell? A csehek est nem teszik, míg a remény fennáll, hogy követeléseik a törvényes uton érhetőek el, de van ellenkező példa is a cseh történe-lemben. Elég említeni az 1419-ik évet és az 1618-ast. A bécsi politikusnak mindst tudni kellene. Legyen azonban bármilyen is a csehek fellépése, nekik ok-vetlenül a politikai színpadra tel kell lépniök. Ez a

szlávság általános érdekeben áll. A csehek befolyásá-nak erősbitésével Ausztriában, könnyebben lehet Szer-biának, Montenegrónak, Bosznia és Hercegovinának saját ügyeit rendezni; a csehek megkönyvitetik a tó-tok, szerbek és a románok sorsát is. Ha ezen kísérlet sem használna, t. i. az eddigi szennvedőleges politiká-nak átváltotatása a cselekvő politikává, akkor más pozíciókat kell elfoglalni, mindig azt szem előtt tartva, hogy a cseh nemzet háta mögött hatalmas rokonszenv és az összes szláv világnak közreműködése áll. A cseheknek nem szabad elfelejteni, hogy ök nem egy el-szigetelt nemzet, de csak a nagy nemzetnek, melynek fényes jövője leend — elődzsei.”

A „Gazeta Transylvaniei” nov. 1. számában Bu-kurestről október 28-ról keltezett, aláírás nélküli levél-ben a következők foglaltatnak:

„A magyarok konspiratorai és az angolok, bár akaratauk kívül a legfényesebb és meggyőzőbb bizo-nyítványt állítják ki a román nemzet részére arról, hogy azon szolgálat, mit mi a jelen háboruban a hu-mánitásnak és különösen a Dunán és a Fekete-tenge-ren való kereskedelmi szabadságnak tessünk, annak idejében mint nagy fontosságu kell hogy elismertessék. A magyarok és az angolok, mindenik saját szempont-jából és különleges érdekeiből sehoggy sem akarták, hogy Románia a jelen háboruban tevékeny részt veg-yen. Innen van, hogy ök előbb gunyt tüztek Románia hadseregéből; azután mikor látták, hogy jól tartja ma-gát, krokodilus-könyeket kezdetek hullatni, hogy na-gyon sajnálják a szegény románokat, különösen hogy ime nincs mit enőik, sem ruhájok a hogy országuk tönkre megy. Miután pedig minden ebbeli fogásai sik-ertelenek maradtak, a magyar összeesküvők azonnal fegyvert és munítiót szereztek a céből, hogy a román földre törjenek. E tervük is megfiusulván, a magyar és angol agenek egy hónap óta teljes érelyel izgatnak itt az országban, hogy a nép követelje a sereg vissz-szahívását Bulgáriából, fenyegebbe a minisztereket per-befogatással, sőt halálal, a fejedelmet pedig letévéssel és regensséggé felállításával az esztre, ha ha s a nem jön.”

Elődzván asután azon okokat, melyek a román-akat a török elleni fellépésre indították, nevezetesen, hogy Abdul Kerim ugy bánt a román fejedelemmel, mint egy pasával, megparancsolván neki, hogy seregét az ő parancsolására siá adja, — azután hogy Abdul Hamid Károlyt trónvesztetéknek nyilvánította, azon kér-dést veti fel, hogy a már kimondott függetlenség meg-védhető-e a Duna balpartjáról is? E kérdésre megfe-legendő, azt mondja, hogy míg a Dunát és annak bal partját az általa felsorolt 11 hatalma vár fenyegeti s míg e váraknak Konstantinápolyból parancsol akár a török, akár más, addig sem Románia függetlenségé-ről, sem e nagy folyamon a kereskedelem szabadsá-gáról nem lehet szó. A törökök hallani sem akarnak e várak lefegyverzéséről; a Duna balpartjáról nem le-het azokat lerombolni, nem marad tehát egyéb hátra, mint a jobb parton kényszeríteni a törököket azok elha-gyására. Ezen állapot törhetetlen s a hajózást és ke-reskedelmet a Dunán ép ugy kell rendezni, mint a Rajnán történt.

A Rajna semlegesítése körül történtek elődzása után így folytatja levelező: „Ep így kell a Duna kér-dést szabályozni, de jól meg kell érteni: semmikép sem a román nemzet activ közreműködése nélkül, — mintsem e nélkül, inkább a halál. Ha a Duna más államokra névze nagy kereskedelmi ér, Romániára névze egyszeresmind életér is. Eleget raboltak jobb-

T A R C A .

Az arany a növényországban.

— Mese és valóság. —

Miután a vegytan kimutatta, hogy az emberi test nem jelentéktelen részben fémekből, nevezetesen vas-ból — melytől a vér nyeri piros színet — van össze-szabóva, nem csodálkozhatunk, ha a még gyöngédebb növénytest is tartalmaz fémeket, még pedig bizony rit-kán mint elkertelhetlen alkatrészeket.

Némely növény annyira szükségel bizonyos fé-meket, hogy nem tenyészik s általában nem létezhetik ott, hol a talaj ily anyagokat nem nyújt.

Igen érdekes példa e tekintetben a mi csá-szár s z a k állunk az egyik fajrokona, mely alakjára névze is igen hasonlít azok, csakhogy szára inkább e- van ágazva s virágai aransyárgák.

Ez a ritkább növények egyike, minthogy csaknem egyedül a Rajna vidékén és Belgiumban tenyészik. Mint-hogy t. i. táplálkozására és létezésre okvetlen borganyt (Z i n k) igényel, amit a vész és a növény hamvában nagy mérvben fel is fedez, természetes, hogy csak ott létezhetik, hol a talaj legalább bizonyos mérvben bo-ganyttartalmu, mint épen a borganybányáiról híres Westphalia.

Vannak ismét más növények, melyek rozet igényelnek fentartásukra s ilyen növényünk nem egy van.

Korábbi századoknak nem volt ugyan tudomásuk arról, hogy a növény is igényelhet fémest tápszort s mégis esábitó tudomást hagytak ránk számos arany-tartalmu növényekről szóló mesét.

A fémek e király, mely már ezredek óta kor-mányozta az emberi szívet, nem kis mérvben foglal-koztatja mindig a képzeletet is. A multaunk mondái, le-gendái, meséi csak ugy csillognak az aranytól és drá-gakövektől s kádakkal mérlik az aranyat.

Mi lön továbbá értéktelen dolgok csodátevő erő

által aransyá váltotztak s a „bűlösek kövét” csak fel-kellett volna találni, amellyel való puszta érintés foly-tán minden aransyá változik, az ilyen meglepő se-repezés átváltozás mindenekelőtt növényekre vonat-kozott; leg többször azok levelei, virágai vagy gyümöl-csei váltak egyszerre vagy lassanként tiszta aransyá a szerencsés halandó kezei közt.

Különösen gyakran történt szegény emberek gyermekeink vagy szegény asszonyokon is azon csoda, hogy egyetlen kecskéjük számára sárgult lombot gyjtjve, hamazenet a válukon emelt kötés egyre ne-bezesebb vált s alig hittek szemeiknek, midőn haza érve a fonnyadt levelek helyett aransyó potyogott a földre s ök örökre gazdagokká lettek.

Más monda szerint egy szegény asszony, ki lom-bot gyjtjteni ment az erdőre, csak egyetlen bokrot ta-lált, mely leveleit még el nem hullatta s esek, mihelyt hozzáért, azonnal aransyá változtak.

Egy másik szegény takácsnak husvétvasárnapján megjelent a boldogságos szűs s egy asál fehér liliumot nyújtott át, mely kezei közt rögtön aransyá s esztűtté változott s annyira értékes volt, hogy árát az egész város nem tudta kifizetni, míg végre egy herceg a szegény ember számára biztosított évdjéért megvette, felvéve egyszeresmind cimerébe is a liliumot.

Nem ritkán történt hasonló csoda a leunel is. Így télnék idején egy sekeres a havon talált marok lent hazavivé s a másnap reggelre aransyá változott.

A néphiedelem a valóságban is mindenféle gy-a-nította az arany létezését. A földalatti szellemek rop-pant mennyiségben bíriák, minthogy odalenn magától terem, de — mint a mesék mondják — törpek és gno-mok őrzik a halandó embertől.

Miért ne rejtene tehát a növény is, mely a föld legfinomabb anyagaiból van összeszörve — belsejében aranyat?

Es ha már lehetséges volt némely növény segé-lyével, mely bizonyos erre sentelt időszak alatt mys-terikus ceremóniák közt lelt kiásva — kincseket fo-

dezni fel: hogvne lett volna az ilyen növény arany-tartalmu, miután a hasonló dolgok vonák egymást?!

Mindenekelőtt a magyorbokor szolgálatot a régi pogány képződmésekre való visszaemlékezés alap-ján olyan iránytűt vagy kincsmutatót vesszöt, melynek segélyével lehetséges volt elrejtett kincsek hollétét felfedezni.

Sőt a régi korban határozottan ismertek bizonyos növényeket, melyek aranytartalmuk lettek volna s kü-lönösen nemes növényeket tartottak ilyeknek.

Mindenekelőtt a szőlő is, melynek nemes nedve arany színt s költök — noha csak külföldi módon — annyira tudják dicsőíteni, de melyről a néphit azt is tudta, hogy a fémek királyával tényleges összekötte-tésben áll. Beszélték, hogy Magyarországon már oly szőlőt is találtak, melyet aransyáalak fontak körül. Sőt a középkor vége felé, midőn az aransyásítás mestersége tetőpontját érte el s minden fejedelemeink, császárnak udvari alchemistái voltak, kiktől a nemes érc mesterséges előállításá folytán tres pezúrtárik megtöltését várták, még az sem kellett felelte nagy bámulatot, miszerint a szőlőszemekben is találtak vol-na aranyat.

A régi germánok szent hársfájának már csak ün-nepeltiségénél fogva is aranytartalmuak kellett lenni. S valóban nemesek egyes monák beszélnék erről, hanem általában volt azon hit, hogy a hársfa arany-port, aranyerecskéket és szálakat rejt magában, noha oly finomul elosztott állapotban, melyet közönséges emberi szem nem képes felismerni.

Hasonló vonatkozás létezik a mező legnemesebb terménye, az aransyárgán hullámzó buza és a valódi arany között. Nem ritkán változtak a buzaszemek me-sés mennyiségben aransyazemékké, noha néha cseké-lyebb értékű fémme is.

Egy tiroli paraszt például hazamnet buzaszemöt talált az uton, megtölté bűlöle zsebeit s imo! hazáérve minden szem egy új eszúthatosává változott.

A népszellem által szöit monák — midőn még hogy és völg, ég és föld telve volt az ember elst,